

LA DICTADURA FRANQUISTA

PRIMERA PART: ELS
ANYS 40 I 50.

CAPÍTOL I – LES BASES DEL RÈGIM
FRANQUISTA.

Portald'Història

ERA EL FRANQUISME UN RÈGIM TOTALITARI?

- Model d'Estat inspirat en la Itàlia de Mussolini i l'Alemanya nazi.
- Abolició de la Constitució i dels Estatuts d'Autonomia (Catalunya i País Basc).
- Supressió del sistema parlamentari i de totes les institucions democràtiques i representatives.
- Prohibició de partits polítics i sindicats. Persecució de tots els grups opositors i dissidents.
- Model de “partit únic” (FET y de las JONS) i de “sindicat únic” (OSE).

El “Desfile de la Victoria” MADRID

19 de maig de 1939.
Paseo de la Castellana
(Avenida del Caudillo)

QUINS EREN ELS PODERS DEL “CAUDILLO”?

- Concentració de tots els poders de l'Estat en la persona de Francisco Franco, com a “Caudillo de España”
- “Providencialització” de la figura del Cap de l'Estat. (vinculacions religioses)
- Franco va acumular els càrrecs de Cap de l'Estat, Cap del Govern, Cap del Partit únic i *Generalísimo* de tots els Exèrcits.

QUÈ VOL DIR QUE EL NOU ESTAT ERA “CENTRALISTA I PATRIÒTIC”?

- Idea d'unitat de la “pàtria” com a valor suprem.
- **Identificació de l'Estat i d'Espanya amb el règim guanyador** de la guerra i amb la figura del propi “Caudillo”. Es contraposa amb la idea de l’”Anti-Espanya” representada pels vençuts republicans.
- “*Espanyolització*” (castellanització) de les nacionalitats històriques (Galícia, País Basc, Navarra, València, Balears i Catalunya) i **prohibició de la llengua i de qualsevol simbologia d'identitat nacional**.

EL FRANQUISME ES NOTAVA ALS CARRERS?

Totes les poblacions havien de tenir forçosament una “Plaza de España”, i un carrer dedicat a la data de l’ocupació franquista (com “*Calle del 25 de Enero*”)

El règim franquista va recuperar la “**Marcha Real**” com a himne, que s’havia de tocar en els actes oficials després del “**Cara al Sol**” (falangista) i de l’”**Oriamendi**” (carlista).

A cada aula hi havia d’haver una creu cristiana, un mapa d’Espanya i un retrat del Caudillo. Cada dia l’activitat escolar començava resant en veu alta.

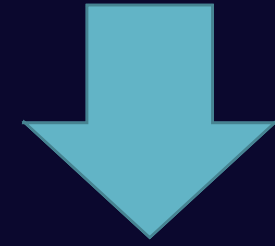
CARRERS DE BARCELONA

Diagonal → **Avenida del Generalísimo Franco**
Passeig de Gràcia → **Paseo del General Mola**
Plaça Francesc Macià → **Plaza de Calvo Sotelo**
Plaça Catalunya → **Plaza del Ejército Español**

FESTES NACIONALS

18 de juliol → **Dia del Alzamiento**
1 d’abril → **Dia de la Victoria**
12 d’octubre → **Dia de la Raza**
1 d’octubre → **Dia del Caudillo**

COM VA EXERCIR EL RÈGIM EL CONTROL SOBRE LA SOCIETAT?

- Militarització social i gran presència policial als carrers.
- Censura sobre tot el món editorial i totes les formes d'expressió cultural. Fort control sobre els mitjans de comunicació (premsa i ràdio)
- Control del sistema educatiu per part de l'Església catòlica.
- Imposició del model ideològic ultraconservador del nacionalcatolicisme.

QUINS EREN ELS “PILARS” DEL FRANQUISME?

L'EXÈRCIT

L'Exèrcit, com a gran vencedor de la guerra, va acaparar gran part del càrrecs polítics del Govern i a l'administració i va obtenir una gran **rellevància social**. Va esdevenir el millor i més fidel pilar de la dictadura, personalment vinculat a la figura del *Caudillo* i garant de la solidesa del règim.

L'ESGLÉSIA

La jerarquia de l'Església catòlica espanyola havia justificat la guerra com a “*cruzada*” i va donar **suport ideològic i social** al règim, que es va declarar *confessional*. Bona part dels grups socials catòlics més conservadors van lluitar durant la guerra per la victòria franquista.

EL PARTIT ÚNIC

La FET y de las JONS, l'únic partit legal durant la dictadura, fou el **vertebrador polític del règim** i va marcar la ideologia sobretot durant els seus primers anys, dirigida per Ramon Serrano Suñer. Durant tota la dictadura el seu principal objectiu fou la institucionalització del règim.

L'ESGLÉSIA VA DONAR SUPORT AL RÈGIM DE FRANCO?

L'1 de juliol de 1937 havia signat una "*Carta colectiva de los obispos españoles*" en que es donava ple suport a Franco en la Guerra Civil.

Fou redactada per Isidro Gomá, cardenal primat de Toledo, i anava signada per tot l'episcopat Espanyol, excepte per Mateo Múgica, bisbe de Vitòria, i per Francesc Vidal i Barraquer, cardenal arquebisbe de Tarragona.

Durant la Dictadura, l'Església va donar legitimitat moral al règim i el va dotar d'unes bases ideològiques en l'anomenat NACIONALCATOLICISME.

QUÈ ERA EL NACIONALCATOLICISME?

★ Juntament amb el FALANGISME (d'inspiració feixista), les bases ideològiques del règim franquista durant els anys 40 i 50 van venir donades pel NACIONALCATOLICISME.

Identificació d'Espanya amb la Religió Catòlica, i del “bon espanyol” amb el “bon catòlic”. Prohibició o marginació d'altres religions i creences. Instrumentalització de la simbologia i rituals catòlics en la vida pública. **RELIGIÓ CATÒLICA com a oficial de l'Estat.**

Legitimació religiosa del règim i providencialització de la figura del “Caudillo”.
Consideració legal de les “autoritats eclesiàstiques”.

L'Església exercia un control moral sobre la societat, i imposava les seves normes de conducta social i de la vida pública (sobre la família, sobre el calendari ...). Prohibició del divorci i de l'avortament.
Exercici de la censura sobre els mitjans de comunicació i culturals.

L'Església catòlica també va tenir un important control sobre el sistema educatiu, que era del tot confessional. La Religió era una matèria obligatòria a totes les etapes educatives.

QUÈ EREN LES “FAMÍLIES” DEL FRANQUISME?

Malgrat el lideratge indiscutit i indiscutible del *Caudillo* i el model de “partit únic”, la gran heterogeneïtat de forces, partits i grups que havien donat suport al bàndol insurrecte durant la guerra va donar lloc a la formació i consolidació de les “famílies” del franquisme, que competien durament per obtenir el favor de Franco i majors quotes de poder dins del règim.

Els falangistes i

nacionalsindicalistes

(predominants durant “l’època blava” dels primers anys del règim)

Els monàrquics

(que pretenien un retorn al règim monàrquic legítim en l’hereu d’Alfons XIII)

Els carlins tradicionalistes

(defenien un règim monàrquic autoritari en la figura del pretenent carlista)

Els “catòlics”

(relacionats amb l’Església catòlica i algunes organitzacions properes)

Els militars

Alts càrrecs de l’Exèrcit i l’Armada

Altres sectors polítics

conservadors i liberal-conservadors de la dreta tradicional

QUINES FOREN LES BASES SOCIALS DEL FRANQUISME?

LES OLIGARQUIES

Les oligarquies financeres i industrials, l'antiga noblesa, els propietaris rurals i en general les elits econòmiques i socials del país van mostrar el seu **suport absolut al règim del general Franco** i al nou model d'Estat sorgit de la guerra.

LES CLASSES MITJANES

La burgesia, les classes mitjanes, professionals liberals, i els petits i mitjans empresaris **van acceptar el nou règim**, sobretot pels excessos i la radicalitat dels sectors més revolucionaris durant la guerra i per treure profit de la nova realitat.

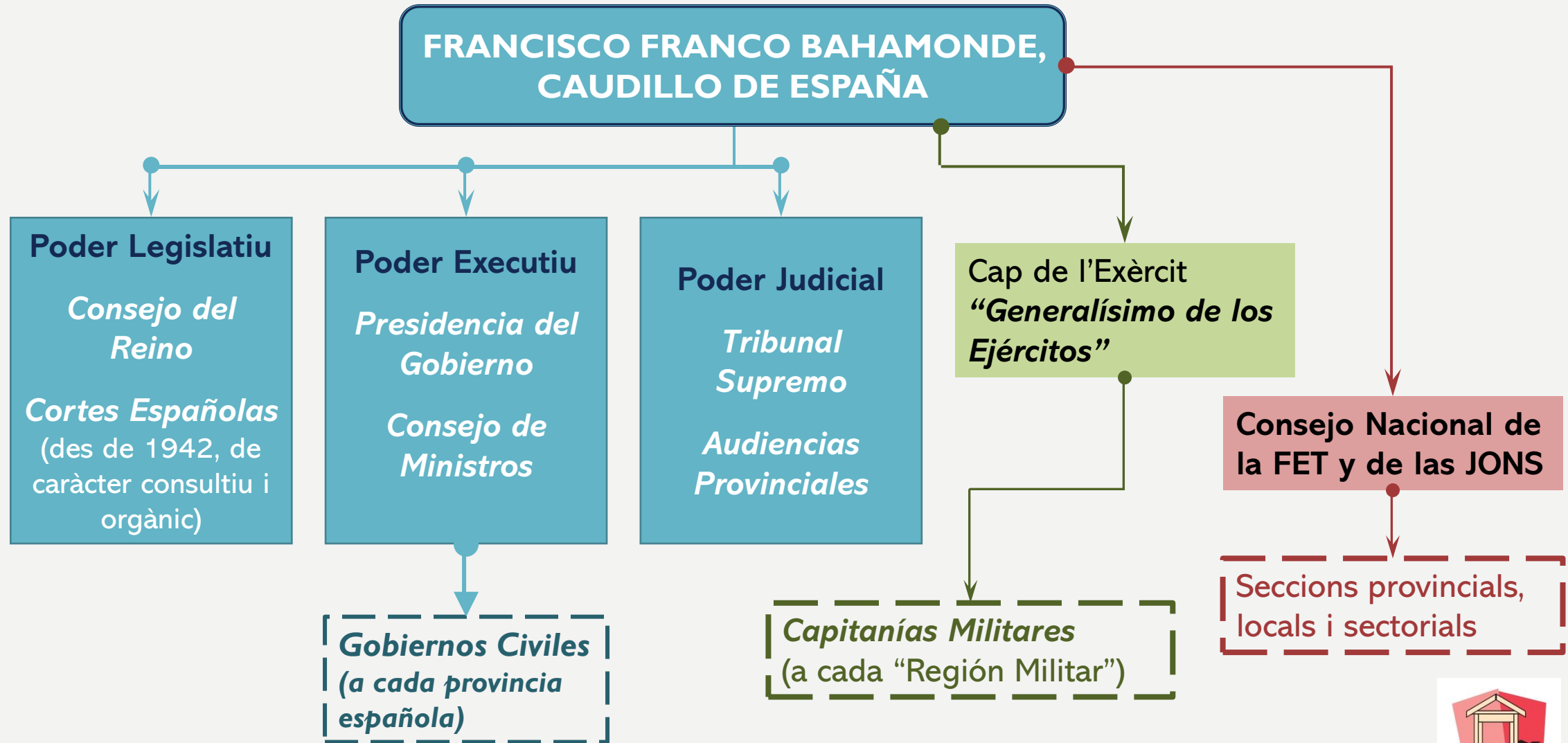
LES CLASSES POPULARS

Els sectors populars (obrers, camperols, petits comerciants, assalariats ...) que formaven part en general del sector "vençut" van haver d'acatar el nou ordre, més preocupats per **la supervivència i per la repressió** del règim.

CATALUNYA

També a Catalunya els sectors més benestants van mostrar la seva **adhesió al nou règim**, si bé el nombre de catalans en les esferes més altes del franquisme sempre fou escàs.

COM ES VA ORGANITZAT EL RÈGIM?

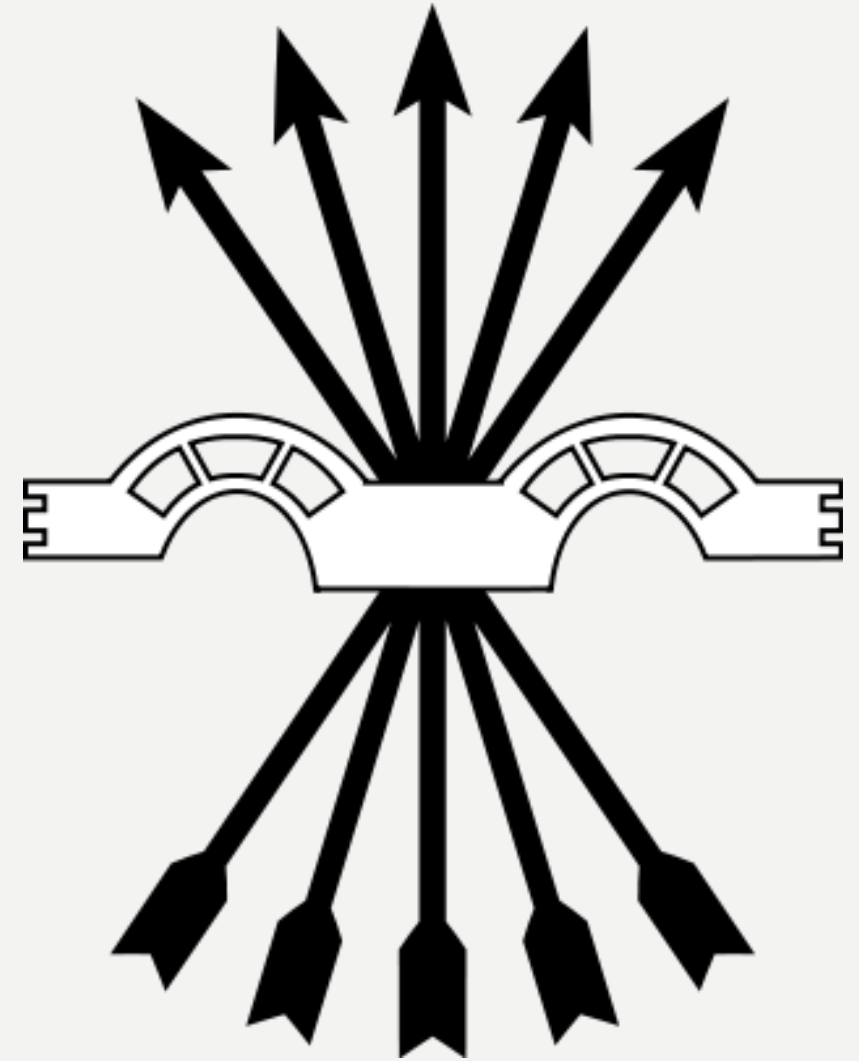
QUÈ ERA LA FET Y DE LAS JONS?

La Falange Española Tradicionalista y de las Juntas Ofensivas Nacional Sindicalistas (FET y de las JONS), fou el “partit únic”, fundat el 19 d’abril de 1937 per un Decret de Franco que unificava els diversos partits i grups polítics que li donaven suport.

I VA EXISTIR TAMBÉ UN “SINDICAT ÚNIC”?

- La Organización Sindical Española (l'OSE o més conegut com el “sindicat vertical”), fou el “sindicat únic” franquista, i que depenia de la FET y de las JONS.
- S'organitzava en sindicats nacionals segons els diferents sectors productius. El *Sindicato Vertical* enquadrava tant a treballadors com a empresaris a la mateixa organització.
- Tota activitat sindical o de representació en el món laboral aliena al “sindicat vertical” era il·legal i estava fortament reprimida.

QUI ERA EL “CUÑADÍSIMO”?

- **Ramon Serrano Suñer**, el “*Cuñadísimo*” (1901 – 2003). Estava casat amb *Zita Polo*, la germana de Carmen Polo (esposa de Franco). Va ser el segon home més poderós del règim durant els seus primers anys.
- Va ser ministre de Governació i d'Afers Exteriors entre 1938 i 1942.
- D'actitud pronazi i partidari de la intervenció d'Espanya a la Segona Guerra Mundial, va dirigir el “partit únic” fins al mes de setembre de 1942.